

Milla Nyyssölä

ANALYYSI

Ostovoiman kasvu ei kohdistu pienituloisimpiin ryhmiin

2026/9

Reaalisten käytettävissä olevien tulojen kehitys Suomessa tulo- ja väestöryhmittäin vuoteen 2026 saakka

TALOUDEN JA
LABORE
TUTKIMUS
EST 1971

Ostovoiman kasvu ei kohdistu pienituloisimpiin ryhmiin

Reaalisten käytettävissä olevien tulojen
kehitys Suomessa tulo- ja väestöryhmittäin
vuoteen 2026 saakka

Milla Nyyssölä

johtava tutkija

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Labore

Analyysi 2026/9

ISBN 978-952-209-245-8 (verkkojulkaisu)

ISSN 2954-2618 (verkkojulkaisu)

Kannen kuva

E Vos, Unsplash

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Arkadiankatu 7 (Economicum)

00100 Helsinki

Puh. +358 40 940 1940

labore.fi

Labore

Ostovoiman kasvu ei kohdistu pienituloisimpiin ryhmiin

Reaalisten käytettävissä olevien tulojen kehitys Suomessa tulo- ja väestöryhmittäin vuoteen 2026 saakka

Nyyssölä, Milla

TIIVISTELMÄ

Kotitalouksien ostovoima kehittyä tällä hetkellä Suomessa epätasaisesti. Analyysissä arvioidaan ostovoiman kehitystä vuosina 2023–2026 sekä vuosina 2025–2026 tulo- ja väestöryhmittäin. Laskelmat on tehty SISU-mikrosimulointimallilla, jonka pohja-aineistona on koko Suomen väestöä edustava rekisteriotos. Ostovoimaa mitataan kotitalouden koon ja rakenteen mukaan ekvivalisoidulla käytettävissä olevalla rahatulolla, joka on deflatoitu tuloviidenneskohtaisilla hintaindekseillä. Vuodesta 2025 vuoteen 2026 ostovoima heikkenee kolmessa pienituloisimmassa tulokymmenyksessä. Alimmassa tulokymmenyksessä laskua on 3,5 prosenttia, toisessa 1,6 prosenttia ja kolmannessa 0,2 prosenttia. Ylimmässä tulokymmenyksessä ostovoima kasvaa 2,2 prosenttia. Koko jaksolla 2023–2026 alimman tulokymmenyksen ostovoima heikkenee 5,4 prosenttia ja toiseksi alimman 2,2 prosenttia. Muissa tulokymmenyksissä ostovoima vahvistuu. Ylimmässä tulokymmenyksessä kasvu on 10,8 prosenttia, joten ylimmän ja alimman tulokymmenyksen välinen kehitysero on yli 16 prosenttiyksikköä. Ero syntyy pääosin nimellisten käytettävissä olevien rahatulojen erilaisesta kehityksestä. Hintakehitys kasvattaa eroa vain noin puolella prosenttiyksiköllä. Pitkän aikavälin vertailussa nykyinen kehitysero on merkittävä. Vuosien 2023–2026 erityispiirre on alimman tulokymmenyksen ostovoiman lasku samaan aikaan, kun ylimmän tulokymmenyksen ostovoima kasvaa. Vaikka laman jälkeisinä kasvun vuosina kasvuerot olivat suuria, alimman tulokymmenyksen ostovoima ei laskenut. Heterogeenisyystarkastelu osoittaa, että vuosina 2023–2026 vuokralla asuvien ostovoima vahvistuu 1,7 prosenttia ja omistusasumisen ryhmissä noin 7,5 prosenttia. Yksinhuoltajien ostovoima kasvaa vain noin prosentin. Vähintään 65-vuotiaiden ostovoima vahvistuu koko jaksolla noin seitsemän prosenttia mutta heikkenee vuodesta 2025 vuoteen 2026 noin 0,6 prosenttia.

Asiasanat:

Ostovoima, tulonjako, mikrosimulointi, inflaatio, kotitaloudet, sosiaaliturva

JEL-koodit:

D31, I38, C53

Purchasing power growth does not reach the lowest income groups – Trends in real disposable income across income and population groups in Finland, including projections for 2026

ABSTRACT

Household purchasing power is currently developing unevenly across income and population groups in Finland. This analysis examines changes in purchasing power over the periods 2023–2026 and 2025–2026. The estimates are produced using the SISU microsimulation model using a register-based sample representative of the Finnish population. Purchasing power is measured using equivalised disposable income, adjusted for household size and composition and deflated using income-quintile-specific price indices. Between 2025 and 2026, purchasing power declines in the three lowest income deciles. The decrease is 3.5 per cent in the lowest decile, 1.6 per cent in the second decile and 0.2 per cent in the third. In the highest income decile, purchasing power increases by 2.2 per cent. Over the full period from 2023 to 2026, purchasing power declines by 5.4 per cent in the lowest income decile and by 2.2 per cent in the second-lowest decile. It increases in all other income deciles. Growth reaches 10.8 per cent in the highest decile, producing a gap of more than 16 percentage points between the highest and lowest deciles. This gap mainly reflects differences in the development of nominal disposable cash income. Differences in price developments widen the gap by only about half a percentage point. The long-term comparison shows that the current divergence is substantial. A distinctive feature of the 2023–2026 period is that the purchasing power of the lowest income decile declines while that of the highest decile increases. Although differences in income growth were also large during the post-recession expansion of the late 1990s, the purchasing power of the lowest decile did not decline during that period. The subgroup analysis also reveals marked differences. Between 2023 and 2026, the purchasing power of people living in rented housing increases by 1.7 per cent, compared with approximately 7.5 per cent among those living in owner-occupied housing. Purchasing power increases by only about one per cent among single-parent households. Among people aged 65 or over, it increases by approximately seven per cent over the full period but declines by around 0.6 per cent between 2025 and 2026.

Keywords:

Purchasing power, income distribution, microsimulation, inflation, households, social security

JEL-codes: D31, I38, C53

1. JOHDANTO

Suomessa ostovoiman ennustetaan paranevan, mutta keiden ostovoima vahvistuu ja keiden heikkenee? Nykyiset ennusteet kertovat tästä yllättävän vähän. Kotitalouksien yhteenlasketut reaalitytulot voivat nimittäin kasvaa samalla, kun osan väestöstä mahdollisuudet kattaa arkiset menonsa heikkenevät. Tilastokeskuksen tulonjakotilastot näyttävät, miten ostovoimakehitys on jakautunut eri tuloryhmiin, mutta nämä tiedot valmistuvat parin vuoden viiveellä. Makrotaloudellisissa ennusteissa arvioidaan kotitaloussektorin yhteenlaskettujen reaalitytulojen kehitystä, mutta tämä ei kerro kasvun jakautumisesta väestössä. Palkansaajien nettopalkkalaskelmat kuvaavat palkkojen, verotuksen ja hintojen yhteisvaikutusta, mutta jättävät tarkastelun ulkopuolelle suuren osan väestöstä, kuten eläkeläiset ja työttömät. Palkansaajankin toimeentulo riippuu lisäksi kotitalouden koosta, muiden jäsenten tuloista ja kotitalouden saamista etuuksista. Nettopalkan kehitys antaa siten vain osittaisen kuvan eri väestöosien nykyisestä tai tulevasta ostovoimasta. Esimerkkikotitalouksilla näitä yhteyksiä voidaan havainnollistaa, mutta niiden perusteella ei voida arvioida, miten ostovoiman muutokset jakautuvat koko väestössä.

Tässä analyysissä täydennetään tätä tietopuutetta väestöä edustavalla ennusteella, jossa arvioidaan kotitalouksien käytettävissä olevien reaalitytulojen kehitystä vuoden loppuun eri tuloryhmissä ja elämäntilanteissa SISU-mikrosimulointimallin avulla. Näin ostovoiman muutosta voidaan arvioida koko tulojakaumassa sekä erilaisissa väestöryhmissä myös ennen toteutuneiden tulojakotilastojen valmistumista. Kansainvälisen vertailukohdan tarjoaa Resolution Foundationin Living Standards Outlook, jossa kotitalousaineisto yhdistetään talousennusteisiin sekä vero- ja etuuspolitiikkaa koskeviin oletuksiin (Corlett, 2025).

Tässä analyysissä ostovoimalla tarkoitetaan kotitalouden koolla ja rakenteella suhteutettujen käytettävissä olevien rahatulojen reaalista arvoa. Mittari kuvaa kotitalouden jäsenten käytettävissä oleviin tuloihin perustuvia kulutusmahdollisuuksia, kun inflaation vaikutus on huomioitu. Varallisuus, säästöjen käyttö ja velanotto vaikuttavat lisäksi mahdollisuuksiin ylläpitää kulutusta, mutta tulopohjaiseen ostovoimamittariin niitä ei sisällytetä. Kotitalouksien ostovoiman kehitys määräytyy niiden käytettävissä olevien tulojen ja elinkustannusten muutoksista. Tulot muodostuvat kotitalouden jäsenten palkoista, yrittäjä- ja omaisuustuloista sekä tulonsiirroista, joista vähennetään verot ja veronluonteiset maksut. Kotitalouden toimeentulon kannalta keskeistä on myös kotitalouden asumismuoto, koko ja sen jäsenten ikä.

Suomessa kotitalouksien taloudelliseen tilanteeseen 2020-luvulla ovat vaikuttaneet peräkkäiset kriisit ja niiden jälkeinen hidas elpyminen. Nykyinen heikko työmarkkinatilanne sekä verotuksen ja sosiaaliturvan muutokset määrittävätkin pitkälti sitä, miten ja kenellä ostovoima palautuu. Asuntovelallisten kohdalla korkojen lasku puolestaan helpottaa toimeentuloa, mutta se ei vastaavalla tavalla alenna vuokralla olevien asumismenoja.

Tässä analyysissä vastataan kolmeen pääkysymykseen. Ensiksi käydään läpi, miten ostovoima muuttuu eri tulokymmenyksissä vuodesta 2025 vuoteen 2026. Toiseksi verrataan tuloryhmien kehitystä vuosittain Petteri Orpon hallituksen aikana. Kolmanneksi arvioidaan nykyistä kehitystä pitkän aikavälin yhteydessä: kuinka suurta tuloryhmien eriytyminen on ollut ja onko se perustunut pienituloisten ostovoiman heikkenemiseen, suurituloisten ostovoiman kasvuun vai molempiin?

Tulokymmenysten lisäksi ostovoiman kehitystä tarkastellaan iän, asumismuodon, sosioekonomisen aseman ja kotitalouden elinvaiheen mukaan sekä sukupuolittain 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä. Vuosien 2023–2026 laskelmat perustuvat SISU-mikrosimulointiin. Nimellistulot muutetaan reaalisiksi tuloviidenneksittäisillä kuluttajahintaindeksillä. Vuoden 2026 hintakehityksessä yhdistetään alkuvuoden toteutuneet tiedot ja loppuvuoden ennuste. Erillisiä asumismuotokohtaisia hintaindeksijä ei tässä tarkastelussa käytetä. Pitkän aikavälin vertailussa on hyödynnetty Tilastokeskuksen toteutuneita tulotietoja, joita jatketaan vuosille 2025–2026 SISU-laskelmien vuosimuutoksilla. Rekisterihavainnot ja simuloidut arviot erotetaan toisistaan, ja aikasarjojen tulokäsitteiden sekä hintakorjausten erot huomioidaan tulkinnassa. Hallituskausien vertailu kuvaa niiden aikana muodostunutta kokonaiskehitystä.

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1. Aineistot ja mikrosimulointi

Laskelmat perustuvat Tilastokeskuksen SISU-mikrosimulointimalliin ja sen rekisteripohjaisiin, Suomen väestöä edustaviin otosaineistoihin. Vuoden 2023 laskelmissa käytetään vuoden 2023 aineistoa ja malliversiota 26.10. Vuoden 2024 laskelmat perustuvat vuoden 2024 aineistoon ja malliversioon 26.20. Vuosien 2025 ja 2026 laskelmissa käytetään vuoden 2023 aineistosta ajantasaistettuja aineistoja ja malliversiota 26.10. (Tilastokeskus, 2026a–c).

SISU on staattinen henkilöverotuksen ja sosiaaliturvan mikrosimulointimalli. Verot ja etuudet lasketaan henkilöiden ja kotitalouksien ominaisuuksien sekä tarkasteluvuoden lainsäädännön perusteella. Päämalli yhdistää henkilöverotuksen, työttömyysturvan, sairausvakuutuksen päivärahojen, kansaneläkkeiden, opintotuen, asumistukien ja toimeentulotuen osamallit. Näin yhden etuuden muutos välittyy laskelmassa myös verotukseen ja tarveharkintaisiin etuuksiin. Tulorät, joita mallissa ei simuloida, tulevat pohja-aineistosta (Tilastokeskus, 2026a). Vuosien 2025 ja 2026 aineistojen ajantasaistus perustuu valtiovarainministeriön kevään 2026 talousennusteeseen. Rahamääräiset muuttujat on siirretty kohdevuosien tasolle, ja otospainoja on muutettu ennakoidun väestö- ja talouskehityksen mukaisesti. Työllisyyden ja työttömyyden muutokset välittyvät laskelmiin ajantasaisuudessa käytettyjen ennusteiden ja muokkaussääntöjen kautta.

2.2. Tulokäsite ja kulutusyksiköt

Ostovoimaa mitataan vertailukelpoisten käytettävissä olevien rahatulojen reaaliarvolla. Kotitalouden jäsenten palkka-, yrittäjä- ja omaisuustuloihin lisätään eläkkeet ja muut saadut tulonsiirrot, minkä jälkeen vähennetään tulokäsitteeseen kuuluvat verot, veronluonteiset maksut ja muut maksetut tulonsiirrot. Laskennassa käytetään SISUn käytettävissä olevien rahatulojen käsitettä (KAYTRAHATULO_SIMUL) (Tilastokeskus, ei pvm. a). Kirkollisveroa ei ole vähennetty, mikä vastaa Tilastokeskuksen tulonjakotilaston määritelmää mahdollistaen simulointiharhan tarkastelun ja vertailun toteutuneeseen tilanteeseen (Tilastokeskus, ei pvm. b). Erikokoisten kotitalouksien tulot saadaan vertailukelpoisiksi jakamalla kotitalouden yhteenlasketut käytettävissä olevat rahatulot sen kulutusyksikkömäärällä. Kulutusyksiköt määritellään muunnetulla OECD-asteikolla (modoeed). Asteikko huomioi yhdessä asumisen mittakaavaedut, jolloin esimerkiksi kahden henkilön kotitalous ei tarvitse kaksinkertaisia

tuloja saavuttaakseen saman laskennallisen elintason kuin yksinasuva. Kotitalouden ekvivalenttitulo kohdistetaan samansuuruisena sen jokaiselle jäsenelle. Näin esimerkiksi lasten ostovoimaa tarkastellaan heidän kotitaloutensa tuloresurssien perusteella. Mittari ei kuvaa henkilökohtaista palkkaa tai kotitalouden todellista sisäistä tulonjakoa. Säästöjen käyttöä tai velanottoa ei ostovoimatarkastelussa nähdä tulona.

2.3. Tulokymmenykset ja väestöryhmittäinen tarkastelu

Tulokymmenykset on muodostettu vuosittain ekvivalenttien käytettävissä olevien tulojen perusteella. Henkilöt on järjestetty kotitaloutensa tulotason mukaiseen järjestykseen, ja väestö on jaettu kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Alimpaan tulokymmenykseen kuuluu pienituloisin ja ylimpään suurituloisin kymmenesosa väestöstä. Tulokset ovat otospainotettuja ryhmäkeskiarvoja. Aineisto ei ole paneeli, sillä tulokymmenysten jäsenyys voi muuttua vuosittain. Niinpä tarkastelu kuvaa tulojakauman kehitystä eikä samojen henkilöiden tulopolkuja.

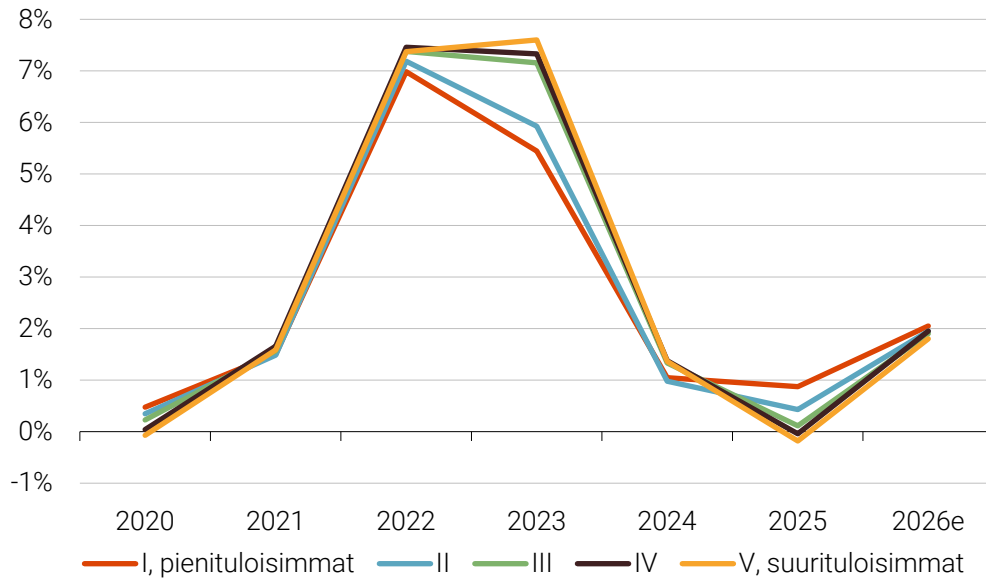
Tulokymmenysten lisäksi ostovoiman kehitystä tarkastellaan iän, asumismuodon, sosioekonomisen aseman ja kotitalouden elinvaiheen mukaan sekä sukupuolittain 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä. Kaikissa tarkasteluissa tulomuuttuja on kotitalouden yhteisiin tuloihin perustuva ekvivalenttitulo.

2.4. Hintakorjaus ja inflaatioennuste

Nimelliset vuositulot on muutettu vuoden 2023 rahaksi Tilastokeskuksen tuloviidenneksittäisten kuluttajahintaindeksien avulla (Tilastokeskus, 2026d). Kunkin viidenneksen hintakehitystä sovelletaan kahteen vastaavaan tulokymmenykseen. Myös ikää, asumismuotoa ja muita ominaisuuksia koskevissa tarkasteluissa hintakorjaus määräytyy henkilön tuloviidenneksen perusteella. Erillisiä asumismuotokohtaisia hintaindeksejä ei käytetä.

Vuosien 2023–2025 hintaindeksit perustuvat toteutuneisiin vuosineljänneksiin. Vuoden 2026 ensimmäinen ja toinen neljännes ovat toteumia. Kolmas ja neljäs neljännes on ennustettu siten, että koko väestön kuluttajahintaindeksin vuosikeskiarvon nousu vastaa Laboren 1,9 prosentin inflaatioennustetta (Labore, 2026). Tuloviidennesten väliset erot on johdettu alkuvuonna toteutuneista eroista. Nimelliset vuositulot on deflatoitu vuoden keskimääräisellä tuloviidenneskohtaisella indeksillä.

KUVIO 1. VUOSI-INFLAATIO TULOVIIDENNEKSITTÄIN 2020–2026

Lähde: Tilastokeskus (2026d); vuoden 2026 ennuste Labore (2026) ja Laboren laskelmat.

Kuviosta 1 voidaan havaita, että inflaatio kiihtyi vuonna 2022 kaikissa tuloviidenneksissä noin seitsemään prosenttiin. Vuonna 2023 erot kasvoivat: pienituloisimman viidenneksen inflaatio oli 5,4 prosenttia ja suurituloisimman 7,6 prosenttia. Vuonna 2024 inflaatio hidastui kaikissa ryhmissä noin 1–1,4 prosenttiin. Vuonna 2025 pienituloisimman viidenneksen kulutuskorin hinnat nousivat vielä 0,9 prosenttia, kun ylimmissä tuloviidenneksissä hinnat hieman laskivat. Vuonna 2026 inflaation arvioidaan olevan kaikissa tuloryhmissä noin kaksi prosenttia. Pienituloisimmassa viidenneksessä inflaatio on arvion mukaan hieman nopeampaa, 2,1 prosenttia, ja suurituloisimmassa 1,8 prosenttia.

TAULUKKO 1. LASKELMISSA KÄYTETYT VUOTUISET INFLAATIOluvut

Tuloviidenneks	2024	2025	2026, arvio
I, pienituloisimmat	1,05 %	0,87 %	2,05 %
II	0,98 %	0,43 %	1,95 %
III	1,33 %	0,11 %	1,90 %
IV	1,38 %	-0,04 %	1,95 %
V, suurituloisimmat	1,36 %	-0,18 %	1,80 %

Hintakorjaus on tehty kumulatiivisesti. Vuoden t nimellistulo muunnettiin vuoden 2023 rahaksi tuloviidenneksen q hintaindeksillä seuraavasti:

$$y_{i,t}^R = \frac{y_{i,t}^N}{P_{q(i,t),t}/100}$$

missä $y_{i,t}^R$ on henkilön i ekvivalentti reaalitytö, $y_{i,t}^N$ vastaava nimellistulo ja $P_{q(i,t),t}$ tuloviidenneksen hintaindeksi vuosikeskiarvo (2023 = 100). Vuoden 2023 inflaatiota ei vähennetä uudelleen, sillä vuosi 2023 on laskelman

hintaperusta. Ostovoiman prosenttimuutos lasketaan reaalityulojen suhteesta. Vuosien 2025–2026 muutos on siten $(100(\bar{y}_{2026}/\bar{y}_{2025} - 1))$.

2.5. Pitkä aikasarja ja hallituskausien vertailu

Luvun 6 kuviossa 11 on käytetty Tilastokeskuksen tulonjakotilaston tulokymmenyskohtaisia reaalityulojen keskiarvoja. Vanhempi sarja sisältää havaintoja vuodesta 1966 alkaen ja vuosittaiset tiedot alkavat vuodesta 1987. Uudempi rekisterisarja kattaa vuodet 1995–2024. Kun aikasarjaa tarkastelee, on muistettava, että tiedonmuodostus ja tulokäsitteet voivat vaihdella ajassa.¹ Kuviossa vuoden 2024 toteutuneita tulotasoja on jatkettu vuosille 2025–2026 SISU-laskelmien reaalisilla vuosimuutoksilla. Kunkin tulokymmenyksen rekisteritulo kerrotaan ensin SISUn vuosien 2024–2025 kasvukertoimella ja tämän jälkeen vuosien 2025–2026 kasvukertoimella. Näin ennustejakso kiinnitetään toteutuneeseen tulotasoon. Pitkän sarjan indeksivertailussa vuosi 1995 saa arvon 100. Tämä ketjutus ei poista aineistojen tai hintakorjausten eroja. Historiallisessa aikasarjassa käytetty hintakorjaus poikkeaa SISU-laskelmia varten tehdystä korjauksesta, joka perustuu saatavilla oleviin tuloviidennesten kuluttajahintatietoihin. (Tilastokeskus, 2019, 2025)

2.6. Rekisterivertailu ja keskeiset rajoitteet

Simuloituja desiilikohdaisia tulotasoja on verrattu Tilastokeskuksen vuosien 2023 ja 2024 julkistettuihin tuloksiin. Vertailutaulukossa alimman tulokymmenyksen simuloitu tulo oli vuonna 2023 noin 4,9 prosenttia ja vuonna 2024 noin 2,8 prosenttia rekisterituloa suurempi. Muissa tulokymmenyksissä SISU-tulot olivat pääosin noin 4–6 prosenttia pienempiä.² Tuloryhmien väliset ostovoimaerot siten osoittautuvat olevan mallissa todellista rekisterisarjaa pienempiä. Tämä tarkoittaa sitä, että todellisuudessa matalatuloiset saattavat olla simuloitua köyhempiä kuin malli antaa olettaa ja vastaavasti hyvätuloiset puolestaan hyvätuloisempia. Tulosten keskeiset rajoitteet liittyvät ajantasaistuksen oletuksiin, simulointiin ja hintakorjaukseen. Staattinen malli ei pysty ennustamaan yksilöllisiä käyttäytymismuutoksia. Vuoden 2024 varsinaisen aineiston ja vuoden 2023 pohjalta ajantasaistetun vuoden 2025 aineiston vaihtuminen voi vaikuttaa mitattuun vuosimuutokseen. Tuloviidenneksen yhteinen hintaindeksi puolestaan peittää ryhmän sisäiset erot esimerkiksi asumisessa ja velkaisuudessa.

3. OSTOVOIMAN KEHITYS TULOKYMMENYKSITTÄIN 2023–2026

3.1. Ostovoiman kehitys

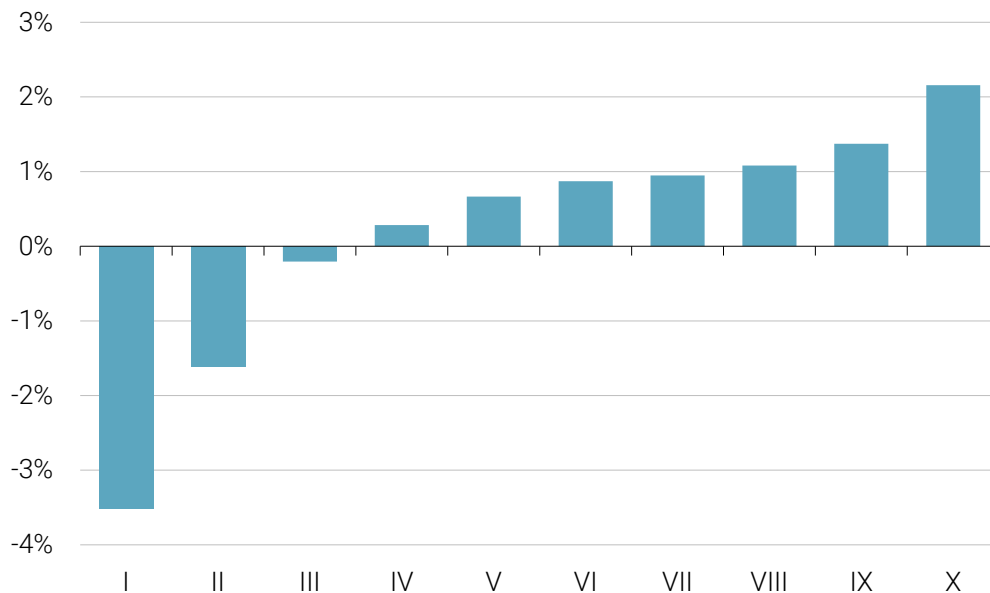
Ostovoima heikkenee vuonna 2026 kolmessa pienituloisimmassa tulokymmenyksessä ja vahvistuu muissa tuloryhmissä. Alimman tulokymmenyksen ekvivalentit käytettävissä olevat reaalityulot pienenevät 3,5 prosenttia ja toiseksi alimman 1,6 prosenttia. Kolmannessa tulokymmenyksessä lasku jää 0,2 prosenttiin. Ylimmässä tulokymmenyksessä ostovoima puolestaan kasvaa 2,2 prosenttia. Tulokehitys paranee johdonmukaisesti

¹ Esimerkiksi vanha sarja koskee kotitalousväestöä ja uudempi asuntoväestöä.

² Edellä esitetyt prosenttiero kuvaavat laaditun vertailutaulukon poikkeamia; niiden perusteella ei yksin voi erottaa simuloinnin, hintapohjan, otannan ja tulokäsitteiden vaikutuksia. Etuuksien, kuten erityisesti toimeentulotuen, laskennallinen määrä voi ylittää toteutuneen määrän esimerkiksi etuuksien alikäytön ja harkinnanvaraisuuden vuoksi.

tulojakautamassa ylöspäin siirryttäessä. Neljännessä tulokymmenyksessä ostovoima vahvistuu 0,3 prosenttia, keskimmaisissa viidennessä ja kuudennessa kymmenyksessä 0,7–0,9 prosenttia ja yhdeksännessä kymmenyksessä 1,4 prosenttia. Alimman ja ylimmän tulokymmenyksen kehitysero on yhden vuoden aikana 5,7 prosenttiyksikköä.

KUVIO 2. OSTOVOIMAN MUUTOS TULOKYMMENYKSITTÄIN VUODESTA 2025 VUOTEEN 2026

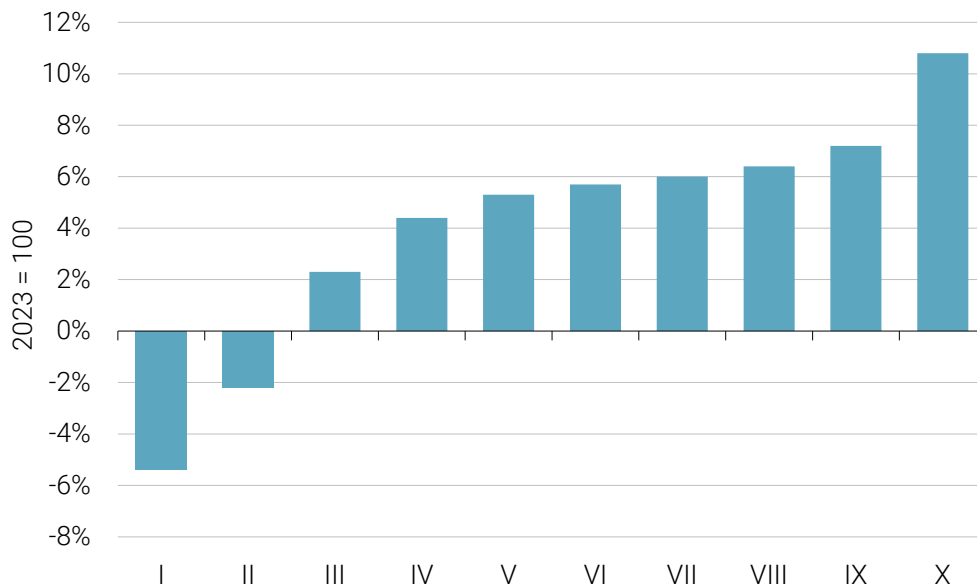

Huom. Ekvivalenttien käytettävissä olevien reaalisten rahatulojen ryhmäkeskiarvojen muutos. Tulokymmenykset muodostetaan vuosittain.
Lähde: Laboren SISU-laskelmat.

Vuodesta 2023 vuoteen 2026 kokonaiskehityksessä kahden pienituloisimman tulokymmenyksen ostovoima jää lähtövuotta heikommaksi (ks. kuvio 3). Alimmassa kymmenyksessä laskua kertyy 5,4 prosenttia ja toiseksi alimmassa 2,2 prosenttia. Muissa tulokymmenyksissä ostovoima kasvaa. Kolmannessa kymmenyksessä kasvu on 2,3 prosenttia, viidennessä 5,3 prosenttia ja ylimmässä peräti 10,8 prosenttia. Kehitys vaihtelee vuosittain. Vuonna 2024 kahden alimman tulokymmenyksen ostovoima heikkenee, kun taas muissa ryhmissä se vahvistuu. Vuonna 2025 ostovoima kasvaa laskelmissa kaikissa tulokymmenyksissä. Kahden alimman kymmenyksen noin puolen prosentin kasvu jää kuitenkin selvästi muiden tuloryhmien kasvua pienemmäksi. Vuonna 2026 pienituloisimpien ostovoima kääntyy uudelleen laskuun, ja kasvu hidastuu myös ylemmissä tuloryhmissä.

Ylimmän tulokymmenyksen ostovoima kasvaa noin 4,2 prosenttia vuonna 2024 ja 4,1 prosenttia vuonna 2025. Vuonna 2026 kasvu hidastuu 2,2 prosenttiin. Alimman kymmenyksen vastaavat muutokset ovat -2,6, +0,6 ja -3,5 prosenttia. Kolmen vuoden kokonaisero muodostuu siten sekä suurituloisimpien jatkuvasta kasvusta että pienituloisimpien kahdesta heikkenemisvuodesta.

KUVIO 3. OSTOVOIMAN KEHITYS TULOKYMMENYKSITTÄIN 2023–2026

Huom. Kaikki vuodet perustuvat SISU-laskelmiin. Vuosien 2023 ja 2024 pohja-aineistot ovat kyseisten vuosien rekisteriaineistoja, vuosien 2025 ja 2026 aineistot ajantasaistettuja.

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

3.2. Tulokymmenysten tulotasot ja ostovoiman muutos euroina

Taulukon 2 euromäärät havainnollistavat kulutusmahdollisuuksien muutosten suuruusluokkaa. Alimman tulokymmenyksen ostovoima heikkenee vuodesta 2025 vuoteen 2026 reaalisesti noin 470 euroa vuodessa. Ylimmässä tulokymmenyksessä ostovoima vahvistuu yli 1 800 euroa vuodessa. Koko ajanjaksolla 2023–2026 vastaavat muutokset ovat noin -730 ja +8 400 euroa vuodessa vuoden 2026 rahassa. Taulukossa on esitetty myös kunkin kymmenyksen käytettävissä olevat kuukausitulot vuoden 2026 rahassa eri suuruisissa perheissä. Yksin-asuvan sarakkeen kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot vastaavat suoraan kotitalouden ekvivalenttituloa. Kahden aikuisen kotitaloudessa samaa laskennallista elintasoa vastaava kotitalouden tulo saadaan kertomalla taulukon luku 1,5:llä. Kahden aikuisen ja kahden alle 14-vuotiaan lapsen kotitaloudessa kerroin on 2,1.

TAULUKKO 2. TULOKYMMENYSTEN KESKIMÄÄRÄINEN KÄYTETTÄVISSÄ OLEVA TULO ERI TALOUKSISSA JA OSTOVOIMAN EUROMÄÄRÄISET MUUTOKSET VUONNA 2026

Tulokymmenys	Yhden aikuisen taloutta vastaava tulo 2026, €/kk	Kahden aikuisen yhteinen tulo, €/kk	Kahden aikuisen ja kahden alle 14-vuotiaan lapsen yhteinen tulo, €/kk	Ostovoiman muutos 2025–2026, €/vuosi, vuoden 2026 rahassa	Ostovoiman muutos 2023–2026, €/vuosi, vuoden 2026 rahassa
I, pienituloisimmat	1 065	1 598	2 237	-466	-732
II	1 497	2 246	3 144	-294	-413
III	1 844	2 766	3 872	-46	500
IV	2 172	3 258	4 561	73	1 107
V	2 474	3 711	5 195	196	1 502
VI	2 773	4 160	5 823	288	1 784
VII	3 107	4 661	6 525	350	2 122
VIII	3 524	5 286	7 400	452	2 538
IX	4 151	6 227	8 717	675	3 344
X, suurituloisimmat	7 193	10 790	15 105	1 823	8 395

Huom. Vuoden 2026 käytettävissä olevat tulot ovat tulokymmenysten keskiarvoja ja esitetty nimellisinä vuoden 2026 rahassa. Yhden aikuisen taloutta vastaava tulo tarkoittaa ekvivalenttia käytettävissä olevaa rahatulua verojen ja tulonsiirtojen jälkeen, missä kotitalouden yhteenlasketut verojen jälkeiset rahatulot on suhteutettu kotitalouden kokoon ja rakenteeseen. Kahden aikuisen talouden havainnollistava yhteinen käytettävissä oleva tulo on laskettu kertoimella 1,5 ja kahden aikuisen sekä kahden alle 14-vuotiaan lapsen talouden kertoimella 2,1. Ostovoiman muutokset ovat reaalityulojen muutoksia, ja ne on ilmoitettu yhden aikuisen taloutta vastaavina ja muunnettu vastaamaan vuoden 2026 hintatasoa.

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

3.3. Inflaation rooli ostovoimakehityksessä?

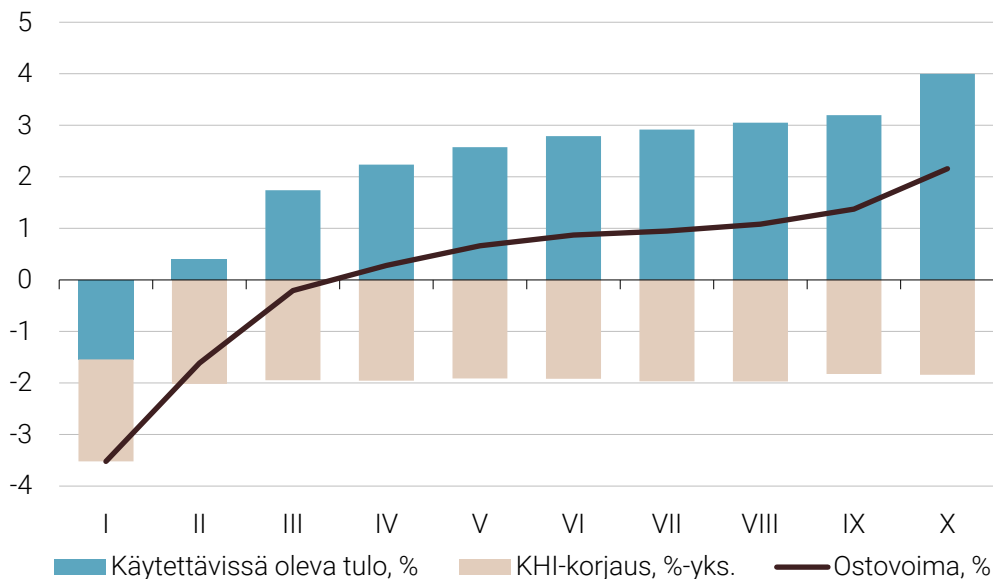
Ostovoiman muutos koostuu nimellisten käytettävissä olevien tulojen muutoksesta ja hintakorjauksesta. Taulukko 3 näyttää kuinka paljon hintojen muutos pienentää tai kasvattaa ostovoimaa. Vuodesta 2025 vuoteen 2026 alimman tulokymmenyksen nimelliset käytettävissä olevat tulot laskevat 1,5 prosenttia. Hintakorjaus heikentää ostovoimaa edelleen noin 2,0 prosenttiyksikköä, jolloin ostovoiman kokonaismuutos on -3,5 prosenttia, ja alimman kymmenyksen ostovoiman laskussa hintojen nousun laskennallinen osuus on siis nimellistulojen supistumista suurempi. Toisessa ja kolmannessa tulokymmenyksessä nimellistulot kasvavat, mutta kasvu ei riitä kattamaan hintojen nousua. Toisessa kymmenyksessä nimellistulojen 0,4 prosentin kasvu muuttuu hintakorjauksen jälkeen 1,6 prosentin ostovoiman laskuksi. Kolmannessa kymmenyksessä nimellistulot kasvavat 1,7 prosenttia ja ostovoima heikkenee 0,2 prosenttia. Ylimmässä tulokymmenyksessä nimellistulot kasvavat 4,0 prosenttia. Hintakorjaus pienentää kasvua noin 1,8 prosenttiyksikköä, mutta ostovoima vahvistuu edelleen 2,2 prosenttia.

TAULUKKO 3. NIMELLISTULOJEN JA HINTAKORJAUKSEN OSUDET OSTOVOIMAN MUUTOKSESTA 2025–2026

Tulokymmenys	Nimellistulojen muutos, %	Hintakorjauksen osuus, %-yks.	Ostovoiman muutos, %
I	-1,54	-1,98	-3,52
II	+0,40	-2,02	-1,61
III	+1,74	-1,95	-0,21
IV	+2,24	-1,96	+0,28
V	+2,58	-1,91	+0,66
VI	+2,79	-1,92	+0,87
VII	+2,92	-1,97	+0,95
VIII	+3,05	-1,97	+1,08
IX	+3,20	-1,82	+1,37
X	+4,00	-1,84	+2,16

Huom. Nimellistulojen muutos ja hintakorjauksen osuus summautuvat ostovoiman muutokseksi. Pyöristykset voivat aiheuttaa pieniä eroja.
Lähde: omat laskelmat SISU-tuloksista.

KUVIO 4. KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIEN TULOJEN JA KULUTTAJAHINTOJEN OSUUS OSTOVOIMAN MUUTOKSESTA TULOKYMMENYKSITTÄIN 2025–2026

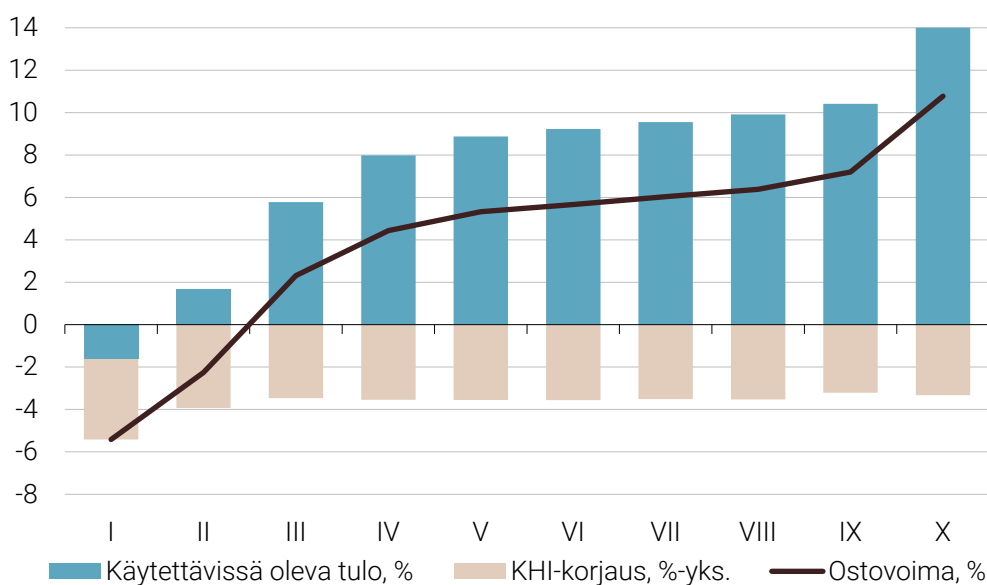
Huom. Nimellisen ja reaalisen muutoksen välinen ero kuvaa hintakorjauksen laskennallista vaikutusta.

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

Inflaatio on olennainen osa pienituloisimpien ostovoiman heikkenemistä myös vuodesta 2023 vuoteen 2026. Alimman kymmenyksen käytettävissä olevat tulot laskevat 1,6 prosenttia ja koko periodin aikana koettu inflaatio pienentää ostovoimaa vielä 3,8 prosenttiyksikköä. Ylimmän kymmenyksen käytettävissä olevat tulot kasvavat 14,1 prosenttia, josta hintojen nousu leikkaa 3,3 prosenttiyksikköä. Jo ilman hintakorjausta vuosina 2023–2026

ylimmän ja alimman kymmenyksen käytettävissä olevien tulojen kasvueron on 15,7 prosenttiyksikköä. Hintakorjauksen jälkeen ero on 16,2 prosenttiyksikköä. Eriytyminen syntyy pääosin nimellisten käytettävissä olevien tulojen erilaisesta kehityksestä ja tuloryhmittäiset inflaatioerot hieman voimistavat sitä. Käytettävissä olevien tulojen muutokseen sisältyvät palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulojen, eläkkeiden, muiden etuuksien ja verotuksen muutokset sekä tuloryhmien kokoonpanoon vaikuttavat tekijät, kuten työttömyyden lisääntyminen ja väestön ikääntyminen.

KUVIO 5. KÄYTETTÄVISSÄ OLEVIA TULOJA JA KULUTTAJAHINTOJA OSTOVOIMAN MUUTOKSESTA TULOKYMMENYKSITTÄIN 2023–2026

Huom. Nimellisen ja reaalisuuden välinen ero kuvaa hintakorjauksen laskennallista vaikutusta.

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

4. OSTOVOIMAN KEHITYS RYHMITTÄIN

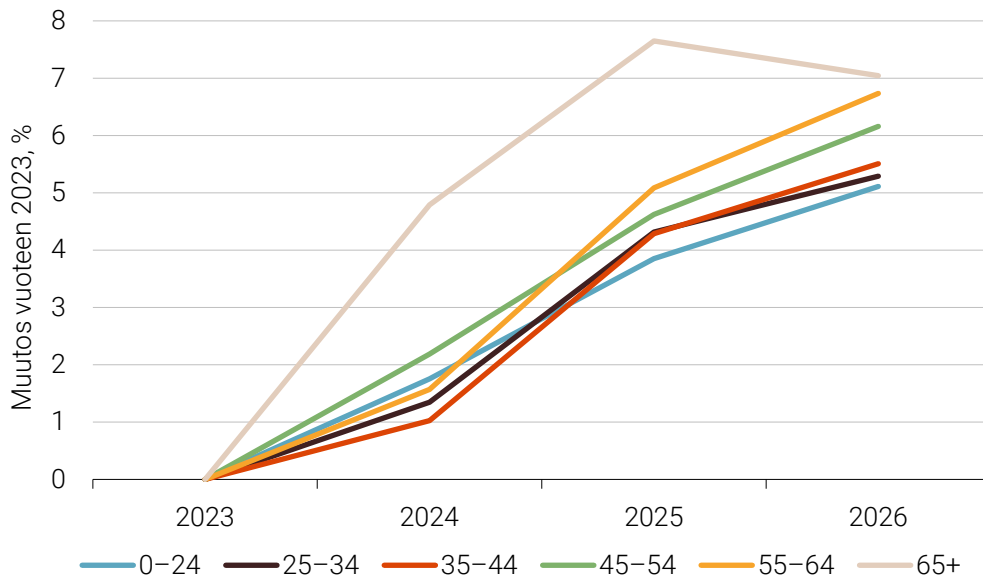
4.1. Ostovoiman kehitys ikäryhmittäin

Ikäryhmien vertailussa vuoden 2026 kehitys poikkeaa vuosien 2023–2026 kokonaiskuvasta. Koko ajanjaksolla ostovoima vahvistuu kaikissa ikäryhmissä noin 5–7 prosenttia. Nuorimmassa, alle 25-vuotiaiden ryhmässä kasvu on 5,1 prosenttia. Suurin kasvu, 7,0 prosenttia, on vähintään 65-vuotiailla. Ikääntyneiden koko ajanjakson myönteinen tulos selittyy näin aiempien vuosien kasvulla: vähintään 65-vuotiaiden ostovoima oli vuonna 2025 noin 7,6 prosenttia vuoden 2023 tasoa korkeampi.

Vuodesta 2025 vuoteen 2026 vähintään 65-vuotiaiden ostovoima kuitenkin heikkenee 0,6 prosenttia. Eläkkeiden indeksikorotukset jäivät kuluvaan vuonna hintojen nousua pienemmiksi. Vuonna 2026 työeläkkeitä korotettiin 0,88 prosenttia ja kansan- ja takuueläkkeitä noin 0,5 prosenttia, kun yhtä aikaa inflaatio on tuloviidenneksestä riippuen kuluvaan vuonna arviolta noin 1,8–2,1 prosenttia. Näiden lisäksi eläkkeensaajan asumistuen

määräytymisperusteiden indeksijäädytys jatkuu vuonna 2026 (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2025; Kela, 2025). Muissa ikäryhmissä ostovoima vahvistuu 0,9–1,6 prosenttia. Vahvinta kasvu on 55–64-vuotiailla ja 45–54-vuotiailla.

KUVIO 6. OSTOVOIMAN KEHITYS IKÄRYHMITÄIN 2023–2026

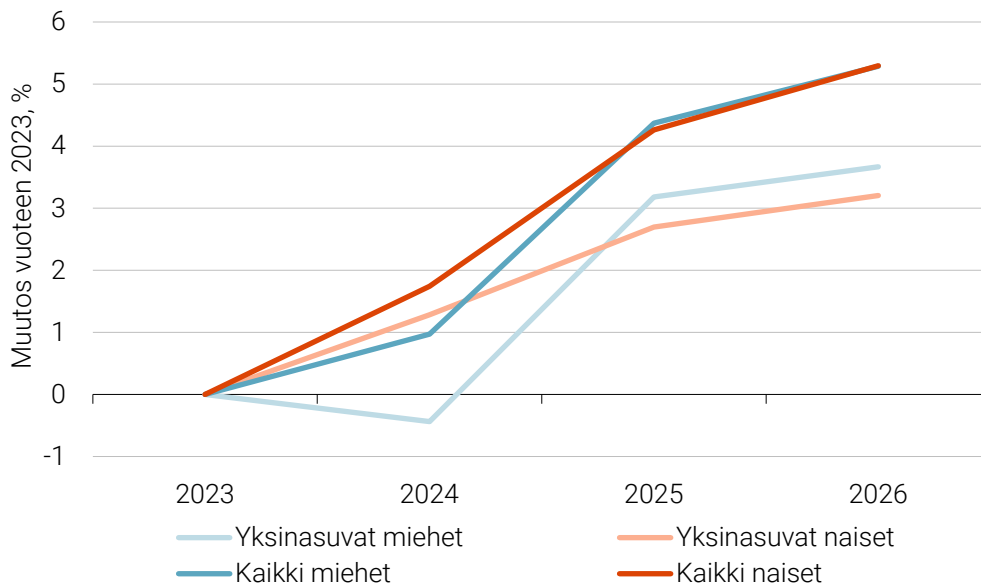

Huom. Ikä viittaa henkilön ikään. Y-akselilla on ostovoiman muutos.

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

Nuorten aikuisten naisten ja miesten ostovoimakehitys on tarkastelujaksolla hyvin samankaltaista (ks. kuvio 7). Vuosina 2023–2026 kummankin ryhmän ostovoima vahvistuu keskimäärin noin 5,3 prosenttia. Vuodesta 2025 vuoteen 2026 naisten ostovoima kasvaa 1,0 prosenttia ja miesten 0,9 prosenttia. Tulos koskee kotitalouden yhteisiin tuloihin perustuvaa ostovoimaa, joka jaetaan tasan laskelmissa. Todellisuudessa yhteistaloudessa naisten ja miesten palkat ja muut henkilökohtaiset tulot voivat jakautua yksilöille epätasa-arvoisesti. Samassa kotitaloudessa asuville puolisoille kohdistetaan sama ekvivalenttitulo, mikä osaltaan lähentää ryhmien tuloksia. Kun analyysi rajataan vain yksinasuviin, nähdään, että yksinasuvilla ostovoima on kehittynyt keskimääräistä heikommin. Yksinasuvien miesten ostovoima heikkeni vuonna 2024, mutta elpyy voimakkaasti 2025–2026. Yksinasuvilla naisilla ostovoiman kehitys on tasaisempaa vuosien kuluessa.

KUVIO 7. OSTOVOIMAN KEHITYS 25–34-VUOTIAILLA NAISILLA JA MIEHILLÄ, KESKIMÄÄRIN SEKÄ YKSIN-ASUVILLA 2023–2026

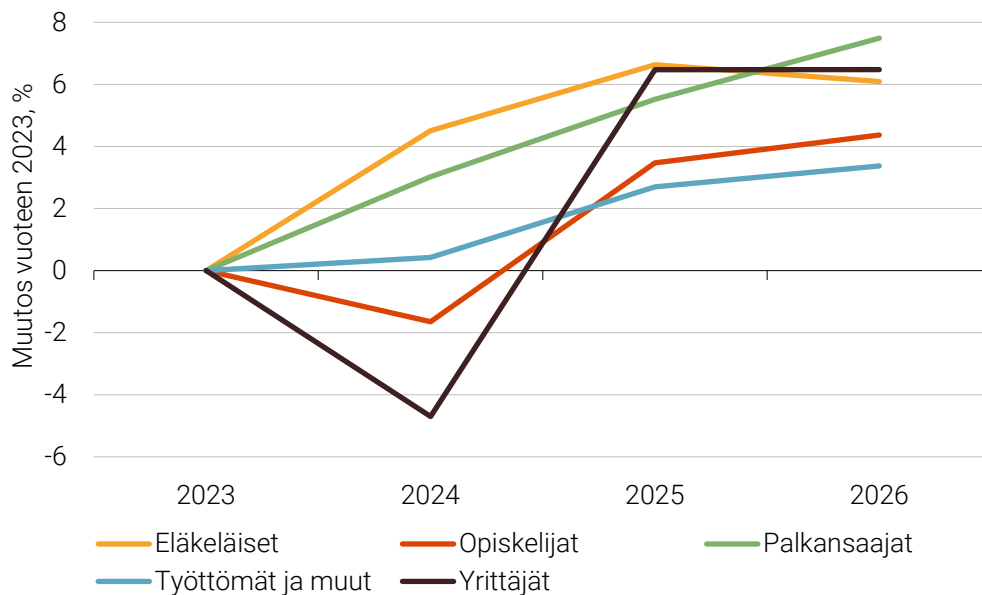
Huom. Y-akselilla on ostovoiman muutos.

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

4.2. Ostovoiman kehitys sosioekonomisen aseman mukaan

Vuodesta 2025 vuoteen 2026 ostovoima vahvistuu eniten palkansaajilla, 1,9 prosenttia. Opiskelijoiden ryhmässä kasvu on 0,9 prosenttia ja työttömien ja muiden ryhmässä 0,7 prosenttia. Yrittäjien ostovoima säilyy käytännössä ennallaan. Eläkeläisten ostovoima laskee 0,5 prosenttia. Koko ajanjaksolla 2023–2026 kaikkien näiden ryhmien keskimääräinen ostovoima vahvistuu. Palkansaajilla kasvua kertyy 7,5 prosenttia, yrittäjillä 6,5 prosenttia ja eläkeläisillä 6,1 prosenttia. Opiskelijoiden kasvu jää 4,4 prosenttiin sekä työttömien ja muiden 3,4 prosenttiin. Ryhmät ovat sisäisesti erilaisia. Esimerkiksi opiskelijan kotitalouden tuloihin voi sisältyä puolison tai vanhempien ansiotuloja, ja työttömien ja muiden ryhmä yhdistää erilaisia elämäntilanteita. Ryhmän keskimääräinen ostovoiman kasvu ei siten merkitse vastaavaa parannusta yksin asuvan, pelkästään etuuksien varassa elävän henkilön toimeentulossa. Myös ryhmien jäsenyys ja kotitalouksien rakenne voivat muuttua vuosittain.

KUVIO 8. OSTOVOIMAN KEHITYS SOSIOEKONOMISEN ASEMAN MUKAAN 2023–2026

Huom. Y-akselilla on ostovoiman muutos. Opiskelijat ovat vähintään 18-vuotiaita.

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

Eläkkeitä korotettiin myös vuonna 2026, mutta indeksikorotukset eivät riitä paikkaamaan kuluttajahintojen arvioitua noin parin prosentin nousua. Maksussa olevien työeläkkeiden indeksikorotus on ollut 0,88 prosenttia. Kansan- ja takuueläkkeitä korotetaan vuonna 2026 noin 0,5 prosenttia (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2025; Kela, 2025). Työeläkeindeksi perustuu aiempaan hintojen ja ansioiden kehitykseen. Hintamuutosten paino on 80 prosenttia ja ansiomuutosten 20 prosenttia, joten tarkistus reagoi inflaatioon viiveellä (Eläketurvakeskus, 2026).³ Aiemmat indeksikorotukset auttavat puolestaan tulkitsemaan koko ajanjakson myönteisempää kehitystä. Työeläkkeitä korotettiin vuonna 2024 noin 5,7 prosenttia ja vuonna 2025 noin 1,3 prosenttia (Eläketurvakeskus, 2023). Erityisesti vuoden 2024 korotus ylitti selvästi saman vuoden hintojen nousun.

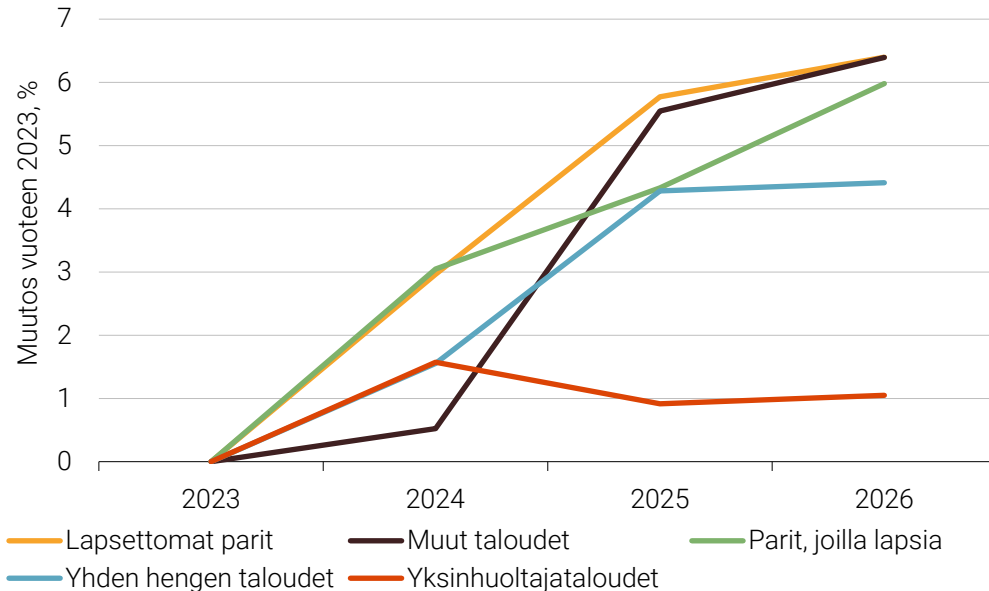
4.3. Ostovoiman kehitys asuntokunnan elinvaiheen mukaan

Asuntokunnan elinvaihetarkastelussa yksinhuoltajatalouksien ostovoiman kasvu jää selvästi muita pääryhmiä pienemmäksi. Vuosina 2023–2026 niiden ostovoima vahvistuu noin 1,0 prosenttia. Yhden hengen talouksissa kasvu on 4,4 prosenttia, lapsiperheissä elävillä pareilla 6,0 prosenttia ja lapsettomilla pareilla 6,4 prosenttia. Vuonna 2026 yksinhuoltajien ja yksinasuvien ostovoima vahvistuu vain noin 0,1 prosenttia. Lapsettomien parien kasvu on 0,6 prosenttia ja lapsiperheissä elävien parien 1,6 prosenttia, jolloin yhden ja kahden vanhemman talouksien välille muodostuu huomattava ero. Tulokset kuvaavat perherakenteeseen liittyviä eroja, mutta eivät yksin osoita niiden syitä. Ryhmät eroavat toisistaan esimerkiksi työssäkäyvien aikuisten määrän, tulotason ja

³ Vuoden 2026 työeläkkeiden indeksikorotus perustuu hinta- ja ansiotason muutoksiin vuoden 2024 kolmannesta vuosineljänneksestä vuoden 2025 kolmanteen vuosineljännekseen, ei siis vuoden 2026 inflaatioennusteeseen (Hakola, 2025, s. 1).

etuuksien merkityksen suhteen. Näiden tekijöiden osuuksien erottaminen edellyttäisi tarkempaa tulolähteiden erittelyä.

KUVIO 9. OSTOVOIMAN KEHITYS ASUNTOKUNNAN ELINVAIHEEN MUKAAN 2023–2026

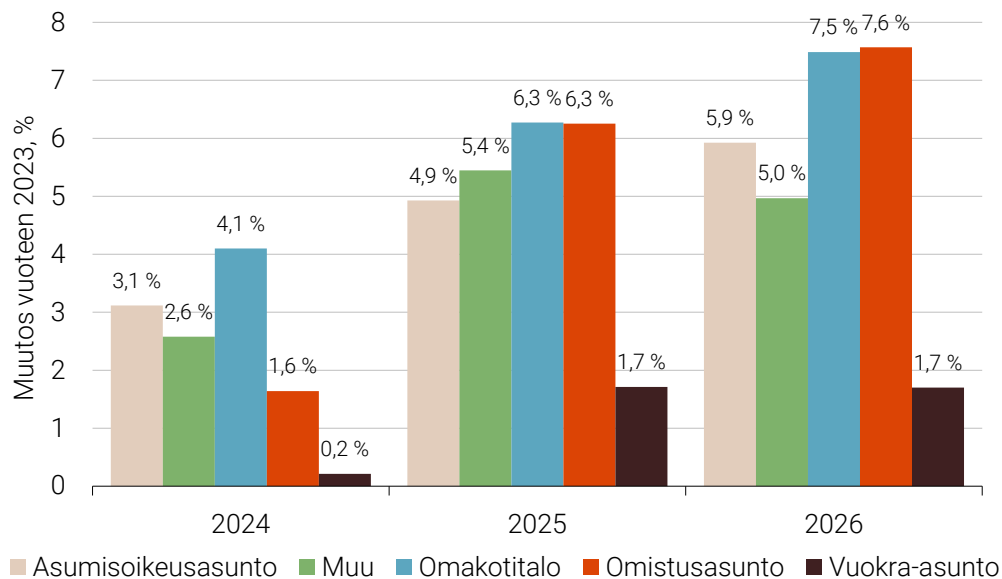

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

4.4. Ostovoiman kehitys asumismuodon mukaan

Asumismuodoittain tarkasteltuna vuokra-asukkaiden ostovoima vahvistuu selvästi omistusasujia vähemmän. Vuosina 2023–2026 vuokra-asukkaiden ostovoima kasvaa 1,7 prosenttia. Omistusasuntojen ryhmässä kasvu on 7,6 prosenttia ja omakotitaloissa asuvilla 7,5 prosenttia. Asumisoikeusasukkaiden ostovoima vahvistuu 5,9 prosenttia. Vuodesta 2025 vuoteen 2026 vuokra-asukkaiden ostovoima säilyy käytännössä ennallaan. Omistusasuntojen ryhmässä se kasvaa 1,2 prosenttia, omakotitaloissa asuvilla 1,1 prosenttia ja asumisoikeusasukkailla 0,9 prosenttia. Erot kuvaavat näissä asumismuodoissa asuvien henkilöiden kotitalouksien tulokehitystä tulovii- denneksittäisen hintakorjauksen jälkeen. Laskelmassa ei käytetä erillisiä vuokralaisten tai asuntovelallisten hintaindeksejä eikä vähennetä toteutuneita asumismenoja kotitalouden tuloista. Tuloksista ei siksi voida erottaa suoraan esimerkiksi korkojen laskun tai vuokrien nousun vaikutusta. Asumismuotojen välisiin eroihin voivat vaikuttaa myös asukkaiden erilaiset tulotasot, tulolähteet ja kotitalousrakenteet.

KUVIO 10. OSTOVOIMAN KEHITYS ASUMISMUODON MUKAAN 2023–2026

Lähde: Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

5. NYKYINEN KEHITYS HALLITUSKAUSIEN JA SUHDANNEJAKSOJEN VERTAILUSSA

Seuraavaksi vuosien 2023–2026 ostovoimakehitystä verrataan neljään aikaisempaan yhtä pitkään muutosajanjaksoon. Jaksot kuvaavat erilaisia suhdannetilanteita.

TAULUKKO 4. ALIMMAN JA YLIMMÄN TULOKYMMENYKSEN OSTOVOIMAN MUUTOS VALITUILLA JAKSOILLA

Jakso	Alin tulokymmenys, %	Ylin tulokymmenys, %	Kehitysero, %-yks.
Lama 1990–1993	–5,8	–4,0	+1,8
Laman jälkeinen nousukausi 1995–1998	+0,4	+20,8	+20,4
Finanssikriisin jälkeinen jakso 2007–2010	+5,8	–3,4	–9,2
Inflaatio- ja energiakriisi 2021–2024	–9,2	–8,8	+0,4
Vuosien 2023–2026 SISU-laskelma	–5,4	+10,8	+16,2

Huom. Reaalisten ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen keskiarvojen muutokset. Kehitysero on ylimmän ja alimman tulokymmenyksen prosenttimuutosten erotus. Tilastokeskuksen luvut sisältävät myyntivoitot.

Lähde: Tilastokeskus, tulonjakotilasto; Tilastokeskuksen SISU-malli, Laboren laskelmat.

1990-luvun lamassa ostovoima heikkeni kaikissa tulokymmenyksissä. Suurimmat menetykset kohdistuivat keskimmäisiin tuloryhmiin, joissa laskua kertyi noin 11 prosenttia. Laman jälkeisessä nousussa kehitys eriytyi ja vuosina 1995–1998 ylimmän tulokymmenyksen ostovoima kasvoi noin 21 prosenttia, mutta alimman polki

paikallaan, jolloin ero syntyi ylimmän kymmenyksen elpyessä voimakkaasti. Finanssikriisin jälkeisinä vuosina 2007–2010 alimman tulokymmenyksen ostovoima vahvistui lähes kuusi prosenttia ja ylimmän heikkeni runsaat kolme prosenttia. Inflaatio- ja energiakriisin vuosina 2021–2024 ostovoima puolestaan laski kaikissa tulokymmenyksissä. Alimmassa ja ylimmässä laskua oli noin yhdeksän prosenttia, muissa noin 3–4 prosenttia.

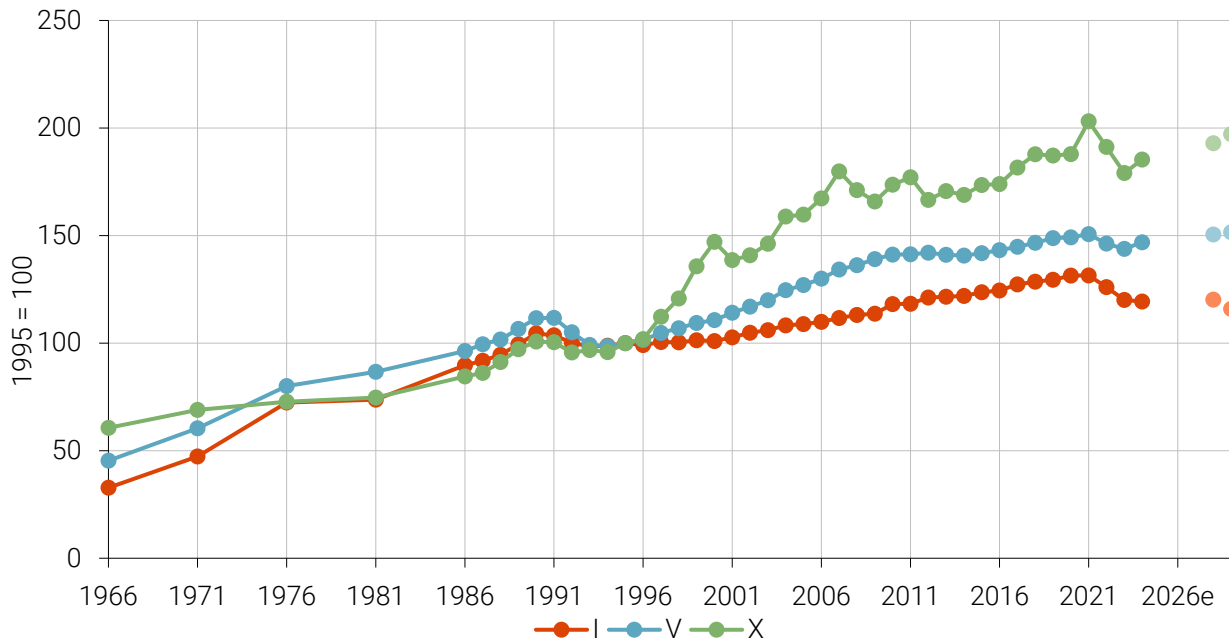
Vuosina 2023–2026 nähdään ostovoiman osalta historiallinen eriytyminen, joka suurelta osin syntyy poliittisten päätösten seurauksena ja inflaatio vain hieman vahvistaa suuntia. Alimman kymmenyksen ostovoima laskee 5,4 prosenttia samalla, kun ylimmän kasvaa 10,8 prosenttia. Pienituloisimmat menettävät ostovoimaa sen sijaan, että pysyisivät paikallaan kuten laman jälkeen.

Vertailussa on huomioitava aineistojen erot. Vuosien 1990–1993 luvut perustuvat vanhempaan kotitalousväestön tilastosarjaan ja myöhemmät historialliset luvut asuntoväestön rekisterisarjaan. SISU-laskelmissa käytetään lisäksi tuloviidenneksittäistä hintakorjausta, kun historiallisessa sarjassa hintakorjaus on kaikille yhteinen.

6. OSTOVOIMAN PITKÄN AIKAVÄLIN KEHITYS

Pitkä aikasarja osoittaa, ettei ostovoiman kasvu ole jakautunut samalla tavalla eri vuosikymmeninä, mutta tyypillisesti alimman kymmenyksen ostovoima on myös noussut. Vuosina 1966–1990 alimman tulokymmenyksen reaalitytulot yli kolminkertaistuivat, kun ylimmän kasvoivat noin kaksi kolmasosaa. Pienituloisimpien suhteellinen tulokehitys oli siten tarkastelun alkuosassa suurituloisia vahvempaa. 1990-luvun laman jälkeen suunta muuttui. Vuosina 1995–2007 alimman tulokymmenyksen ostovoima kasvoi rekisterisarjassa noin 12 prosenttia ja ylimmän noin 80 prosenttia. Finanssikriisin jälkeen kasvu hidastui. Vuosina 2010–2021 vastaavat muutokset olivat noin 11 ja 17 prosenttia, ja vuosien 2021–2024 lasku söi huomattavan osan tätä edeltäneestä kasvusta. Koko rekisterijaksolla 1995–2024 alimman tulokymmenyksen ostovoima vahvistui noin 19 prosenttia ja ylimmän noin 85 prosenttia. Keskimmaisissä viidennessä ja kuudennessa kymmenyksessä kasvua kertyi noin 47–50 prosenttia.

KUVIO 11. TULOKYMMENYSTEN I, V JA X OSTOVOIMAN KEHITYS 1966–2024, ENNUSTE 2025–2026

Huom. Ennen vuotta 1987 havaintoja on pääosin viiden vuoden välein. Vuosien 2025–2026 ennusteet on ketjutettu vuoden 2024 rekisterituloihin reaalisilla vuosimuutoksilla.

Lähde: Tilastokeskus (2019, 2025); vuosien 2025–2026 arviot Laboren laskelmat.

Nyt arvioitu 16,2 prosenttiyksikön kehitysero on suuri, mutta ei historiallisesti suurin. Rekisterisarjassa ylimmän ja alimman tulokymmenyksen kolmivuotinen kasvuerotus oli vuosina 1996–1999 noin 31 prosenttiyksikköä ja vuosina 1997–2000 noin 30 prosenttiyksikköä. Näillä jaksoilla alimman kymmenyksen ostovoima kuitenkin kasvoi hieman. Pienituloisimpien ostovoiman lasku on alkanut kuluvaan vuosikymmenen alusta. Vuosina 2019–2022 alimman kymmenyksen ostovoima heikkeni noin 2,6 prosenttia ja ylimmän vahvistui noin 2,1 prosenttia. Kehitysero jäi kuitenkin vain noin 4,8 prosenttiyksikköön. Vuosien 2023–2026 erityispiirre on siten huomattava pienituloisimpien ostovoiman menetys yhtäaikaaisesti suurituloisimpien selvän kasvun kanssa. Historiallinen vertailu tukee tulkintaa voimakkaasta eriytymisestä, vaikka eriytymistä on aiemminkin koettu. Nykyistä jaksoa koskeva arvio on lisäksi ehdollinen SISU-laskelmien ja inflaatioennusteen oletuksille.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Analyysin keskeinen tulos on se, että ostovoiman kehitys eriytyy tällä hetkellä voimakkaasti. Laskelmien mukaan ostovoima heikkenee kolmessa pienituloisimmassa tulokymmenyksessä vuodesta 2025 vuoteen 2026. Alimmassa tulokymmenyksessä laskua on 3,5 prosenttia, toisessa 1,6 prosenttia ja kolmannessa 0,2 prosenttia, kun taas ylimmässä tulokymmenyksessä ostovoima vahvistuu 2,2 prosenttia. Alimman ja ylimmän tulokymmenyksen välinen kehitysero on yhden vuoden aikana 5,7 prosenttiyksikköä. Koko jaksolla 2023–2026 alimman tulokymmenyksen ostovoima heikkenee 5,4 prosenttia ja toiseksi alimman 2,2 prosenttia. Muissa

tulokymmenyksissä ostovoima vahvistuu. Ylimmässä tulokymmenyksessä kasvu on 10,8 prosenttia, jolloin ylimmän ja alimman tulokymmenyksen välinen kehitysero on 16,2 prosenttiyksikköä. Hintakehitys kasvattaa tätä eroa noin puolella prosenttiyksiköllä, jolloin valtaosa erosta syntyy nimellisten käytettävissä olevien rahatulojen erilaisesta kehityksestä. Nimellistuloihin sisältyvät palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, eläkkeet ja muut tulonsiirrot sekä verot ja veronluonteiset maksut. Ostovoimaan vaikuttavat myös työllisyyden, työttömyyden, väestörakenteen ja ryhmien kokoonpanon muutokset. 2020-luvulla nähty kehitys poikkeaa 1990-luvun laman jälkeisistä kasvuvuosista, jolloin vaikka ylimmän tulokymmenyksen ostovoima kasvoi nopeasti, myös alimman tulokymmenyksen ostovoima yhtä aikaa hieman vahvistui. Nyt alimman tulokymmenyksen ostovoima laskee samaan aikaan, kun ylimmän tulokymmenyksen ostovoima kasvaa.

Myös väestöryhmien kehityksessä on eroja. Vuosina 2023–2026 vuokralla asuvien ostovoima vahvistuu 1,7 prosenttia, kun taas tyypillisesti omistusasujien ryhmissä noin 7,5 prosenttia. Yksinhuoltajatalouksien ostovoima kasvaa vain noin prosentin. Palkansaajilla kasvua kertyy 7,5 prosenttia, kun taas työttömien ja muiden ryhmässä kasvu jää 3,4 prosenttiin. Vähintään 65-vuotiaiden ostovoima vahvistuu koko jaksolla noin seitsemän prosenttia mutta heikkenee vuodesta 2025 vuoteen 2026 noin 0,6 prosenttia. Nämä ovat kategorioiden keskimääräisiä tulomuutoksia. Niistä ei voida päätellä, että asumismuoto, perherakenne tai sosioekonominen asema itsessään aiheuttaisi havaitut erot. Vuoden 2026 tuloksiin liittyy ajantasaistettua aineistoa ja loppuvuoden inflaatioennustetta koskevaa epävarmuutta.

8. POLITIIKKASUOSITUKSET

Ostovoimaa tukevia toimia on kohdennettava ryhmiin, joiden ostovoima kehittyi heikoimmin, jotta ostovoiman eriytymistä voidaan jarruttaa. Kahden alimman tulokymmenyksen ostovoima jää vuonna 2026 selvästi vuoden 2023 tason alapuolelle. Vuodesta 2025 vuoteen 2026 ostovoima heikkenee myös kolmannessa tulokymmenyksessä. Verotuksen ja sosiaaliturvan muutoksia on siksi arvioitava yhdessä käytettävissä olevien tulojen ja elinkustannusten kehityksen kanssa. Työtuloihin kohdistuvat veronkevennykset eivät paranna kaikkien pienituloisten asemaa, eikä tällainen kevennys myöskään lisää sellaisten henkilöiden tuloja, joilla ei ole työtuloja. Työtulo-verotuksen keventäminen ei siten kohdistu tehokkaasti niihin ryhmiin, joiden ostovoima heikkenee eniten. Etuuksien indeksijäädytysten ja leikkausten yhteisvaikutukset on arvioitava alimmissa tuloluokissa uudelleen. Hintojen nousu heikentää ostovoimaa vahvasti alimmissa tulokymmenyksissä, yhtä aikaa kun etuuden nimellinen määrä pysyy ennallaan. Arvioinnissa on tarkasteltava samanaikaisesti kotitalouden saamia etuuksia, maksamia veroja ja kohtaamaa hintakehitystä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kahteen alimpaan tulokymmenykseen, vuokralla asuviin ja yhden aikuisen lapsiperheisiin. Kaikkien näiden ryhmien ostovoiman kehitys jää laskelmissa keskimääräistä heikommaksi. Ryhmiä ei ole tässä analyysissä ristiintaulukoitu, joten tulokset eivät kuvaa esimerkiksi pienituloisten vuokralaisten tai vuokralla asuvien yksinhuoltajien tilannetta erillisinä ryhminä. Verojen, etuuksien, hintatason ja asiakasmaksujen muutoksia on arvioitava samassa laskelmassa. Väestöä edustava ostovoimaennuste olisi perusteltua ottaa osaksi säännöllistä talousseurantaa.

KIRJALLISUUS

Corlett, A. (2025), *The Living Standards Outlook 2025*, Resolution Foundation, London.

<https://doi.org/10.63492/mpb395>

Eläketurvakeskus (2023), *Työeläkkeisiin tulossa yli viiden prosentin korotus*, 17.10.2023, Eläketurvakeskus.

<https://www.etk.fi/ajankohtaista/tyoelakkeisiin-tulossa-yli-viiden-prosentin-korotus/>

Eläketurvakeskus (2026), *Indeksit turvaavat eläkkeen määrää*, Työeläke.fi. Päivitetty 18.9.2026. Viitattu 22.9.2026.

<https://www.tyoelake.fi/paljonko-saan-elaketta/indeksit-turvaavat-elakkeen-maaraa/>

Hakola, T. (2025), *Työntekijän eläkelain mukaiset indeksiluvut vuodelle 2026: Lopullinen laskelma*, muistio,

15.10.2025, Eläketurvakeskus, Suunnitteluosasto.

Kela (2025), *Kansaneläkeindeksi tuo 0,5 prosentin korotuksen osaan Kelan etuuksista – moni etuus pysyy vuoden*

2025 tasolla, tiedote, 14.10.2025, Kansaneläkelaitos. [https://www.kela.fi/ajankohtaista/kansanelakeindeksi-tuo-](https://www.kela.fi/ajankohtaista/kansanelakeindeksi-tuo-0-5-prosentin-korotuksen-osaan-kelan-etuuksista-moni-etuus-pysyy-vuoden-2025-tasolla)

[0-5-prosentin-korotuksen-osaan-kelan-etuuksista-moni-etuus-pysyy-vuoden-2025-tasolla](https://www.kela.fi/ajankohtaista/kansanelakeindeksi-tuo-0-5-prosentin-korotuksen-osaan-kelan-etuuksista-moni-etuus-pysyy-vuoden-2025-tasolla)

Labore (2026), *Ajopuu hakee uomaansa – kansainvälinen suhdanne säilyy arvaamattomana: Talousennuste vuo-*

sille 2026–2028, Työn ja talouden tutkimus LABORE, 2.4.2026. [https://labore.fi/julkaisu/ajopuu-hakee-u-](https://labore.fi/julkaisu/ajopuu-hakee-uomaansa-kansainvalinen-suhdanne-sailyy-arvaamattomana/)

[maansa-kansainvalinen-suhdanne-sailyy-arvaamattomana/](https://labore.fi/julkaisu/ajopuu-hakee-uomaansa-kansainvalinen-suhdanne-sailyy-arvaamattomana/)

Sosiaali- ja terveysministeriö (2025), *Työeläkeindeksi ja palkkakerroin vahvistettu vuodelle 2026 – työeläkkeet*

nousevat 0,88 prosenttia, tiedote, 29.10.2025, Sosiaali- ja terveysministeriö.

Tilastokeskus (2019), *Tulokymmenysten tulo-osuudet (%), keskiarvot, mediaanit ja maksimit 1966–2017, Tulonja-*

kotilasto, StatFinin arkistotaulukko 014. Päivitetty 1.3.2019. Viitattu 17.9.2026.

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin_Passiivi/StatFin_Passiivi_tjt/statfinpas_tjt_pxt_014_201700.px/

Tilastokeskus (2025), *Tulokymmenysten ja sadannesosien tulo-osuudet (%), keskiarvot, mediaanit ja maksimit,*

1995–2024, Tulonjakotilasto, StatFin-tilaus 11wh. Päivitetty 16.12.2025. Viitattu 16.9.2026.

https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_tjt/11wh.px

Tilastokeskus (2026a), *SISU-malli: Käyttöopas tulonsiirtojen ja verotuksen mikrosimulointiin*, 12.5.2026, Tilastokeskus.

Tilastokeskus (2026b), *SISU 26.10: SISU-mikrosimulointimallin julkaisutiedot*, 30.4.2026, Tilastokeskus.

Tilastokeskus (2026c), *SISU 26.20: SISU-mikrosimulointimallin julkaisutiedot*, 12.5.2026, Tilastokeskus.

Tilastokeskus (2026d), *Väestöryhmittäinen kuluttajahintojen kehitys tuloviidenneksittäin kulutustutkimuksen kulu-*

tusrakenteella (2022 = 100), 2019Q1–2025Q4, kokeelliset tilastot, taulukko 14w7. Päivitetty 23.1.2026. Viitattu

1.9.2026. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Kokeelliset_tilastot/Kokeelliset_tilastot_vri/14w7.px/

Tilastokeskus (ei pvm.-a), *Käytettävissä olevat rahatulot*, Käsitteet. Viitattu 17.9.2026.

https://stat.fi/meta/kas/kayttavissa_o.html

Tilastokeskus (ei pvm.-b), *Maksetut tulonsiirrot, Käsitteet*. Viitattu 15.9.2026. [https://stat.fi/meta/kas/maks_tu-](https://stat.fi/meta/kas/maks_tu-lonsiirt.html)

[lonsiirt.html](https://stat.fi/meta/kas/maks_tu-lonsiirt.html)

Työn ja talouden tutkimus LABORE

eli Labore (ent. Palkansaajien tutkimuslaitos) on vuonna 1971 perustettu itsenäinen taloudellinen tutkimuslaitos, jossa tehdään tieteen kansainväliset laatukriteerit täyttävää soveltavaa taloustieteellistä tutkimusta. Tutkimuksen painopistealueet ovat työn ja koulutuksen taloustiede, julkistaloustiede sekä makrotaloustiede.

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Arkadiankatu 7 (Economicum)

00100 Helsinki

Puh. +358 40 940 1940

labore.fi